

**«ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ
ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»**

Εγχειρίδιο αναφοράς:
Ιωάννη Κογκούλη

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005⁴, σσ. 552–569, 570–571,
575–577, 655–656, 667–668

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΕΑΑ

ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΩΝ: π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

2024-2025

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ, ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΣΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΣΗΜΕΙΑ 1–3 (σελίδες 552–569)

1. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας ως κοινωνική ενέργεια

Άνθρωπος = φύσει «κοινωνικόν ζώον» (Αριστοτέλης)

Φανερώνει επιθυμία για κοινωνία (όχι απλή συνύπαρξη)

«Κοινωνία» = ένωση ανθρώπων, προσανατολισμένων στο άνοιγμα καινούργιων οριζόντων στον ίδιο τόπο, τις ίδιες χρονικές στιγμές, συνδέονται με ήθη, έθιμα, παραδόσεις, πολιτισμό, τρόπο ζωής, επιδίωξη προόδου σε ατομικό, συλλογικό επίπεδο

Στυλοβάτες ένωσης: γλώσσα και προϊόντα πολιτισμικής κληρονομιάς (ενάντια στην νοησιарχία, στατικότητα, σε κάθε τι αφηρημένο)

Σχέση όρων «κοινωνία» και «κράτος»:

Αρχαιότητα, Μεσαίωνας: ταύτιση

Διαφωτισμός: προϋπαρξη κοινωνίας, έξω από το πεδίο του κράτους (Rousseau, Descart, Lock)

Εκθεμελίωση στατικότητας κοινωνίας: από την Ορθόδοξη θεώρηση «κοινωνίας»

Κοινωνία = κοινότητα πιστών, συνάφεια μεταξύ τους και με τον Χριστό

Κοινωνία με Θεό πραγματικότητα στο πρόσωπο του Θεανθρώπου

Ιησούς: μετέχει στην ανθρώπινη φύση και την αδυναμία της: έδωσε δυνατότητα να γίνει κοινωνός «θείας φύσεως» (Β΄ Πέ. 1:4)

Θεία Κοινωνία: κατεξοχήν λατρευτική εκδήλωση, έκφραση πρωτοτυπίας πίστης, πεποίθησης εγγύτητας με Χριστό (ξεπερνά κάθε περιγραφή)

«Κοινωνία»: συνύπαρξη όρου με όρο Ορθοδοξία (μαρτυρεί πίστη χριστιανών στην εν σώματι παρουσία Χριστού μεταξύ μας)

1. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας ως κοινωνική ενέργεια

Καμία κοινωνία χωρίς επικοινωνία: διαδικασία συμμετοχής, αλληλεπίδρασης, αλληλεξάρτησης από τα μέλη της, από τα στοιχεία που την αποτελούν

Κορυφαία προσδοκία: ένταξη σε κοινότητα, που εξασφαλίζει διαπροσωπική συνάντηση, που θα συμπυκνώνεται στην επιθυμία καθενός «να αγαπά και να αγαπιέται»

Πύργος Βαβέλ: χαρακτηριστικό παράδειγμα που οδηγούμαστε χωρίς αλληλεξάρτηση, αγάπη, επικοινωνία ενός με τον άλλο

Αναζήτηση επικοινωνίας όχι λόγω φόβου, πόνου, όσο ενδιαφέροντος για ζωή, πραγμάτωση ιδεών, σχεδίων

>> Όρος «επικοινωνία» στην καθημερινότητα σήμερα απαιτεί: α) πομπό, β) μήνυμα, γ) μέσο (κανάλι), δ) δέκτη πληροφοριών

Η σύγχρονη επικοινωνία προϋποθέτει ευφυΐα, μνήμη, χρήση αισθητικών οργάνων (μάτια, αυτιά, δάκτυλα)

Τα πράγματα όχι τόσο απλά (το μαρτυρεί τηλεπικοινωνία, πληροφορική)

Ανάγκη μετάδοσης τοπικών γεγονότων σε άλλους πέρα από το εθνικό περιβάλλον

Ηλεκτρονική μετάδοση μηνυμάτων: εφικτή η αυτόματη επικοινωνία μεταξύ ατόμων σε μεγάλη απόσταση

Δορυφόροι ικανώνουν παγκόσμιες μεταδόσεις >> Γαλαξίας: μεγάλη γειτονιά

Μικρο-κοινωνικό επίπεδο: ποτέ οι στέγες τόσο κοντά, ενώ οι καρδιές ποτέ τόσο μακριά

Θεωρία: από μετάδοση ήχου, εικόνας, πληροφοριών >> γέννηση ενός νέου κόσμου, στα προσεχή 20 χρόνια θα μεταβάλλει, επιταχύνει ρυθμούς ζωής

Πληροφορική: Σύνολο τεχνικών για εγγραφή, επεξεργασία, αποθήκευση, μεταβίβαση οποιασδήποτε γνώσης για εξυπηρέτηση ανθρώπου

Η πληροφορική μπορεί να οργανώσει ωκεανό πληροφόρησης, τετραγωνισμός σύγχρονης γνώσης

Δεν υπάρχει ακριβής ορισμός πληροφορικής

>> Πληροφορία = Οποιοδήποτε στοιχείο εκφράζει γεγονός, εικόνα, έννοια που μπορεί να αναλυθεί, ξανασυντεθεί από ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή

2. Η Ορθόδοξη πίστη και ζωή στην εποχή των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας

Δεκαετία 1970: Έκρηξη ανάπτυξης πληροφορικής >> εξάπλωση εφαρμογών της σε όλους τους τομείς ανθρώπινης δράσης (χώροι εργασίας, διακίνηση χρημάτων, προϊόντων, τομείς διδασκαλίας, υγείας, ψυχαγωγίας)

Ψυχική ηρεμία ακατόρθωτη. Διαρκής αναζήτηση, οι επιθυμίες ακόρεστες

Διδασκαλία Χριστιανισμού: άκρως πρωτοποριακή: ο άνθρωπος είναι δημιούργημα «κατ' εικόνα» και «καθ' ομοίωσιν»

Θεός: Άπειρος, Τέλειος, Αιώνιος >> Μετάδοση (σπερματικώς) ιδιοτήτων Θεού (Άπειρο, Τέλειο, Αιώνιο) στο πεπερασμένο δημιούργημά Του

Σπερματική μετάδοση ιδιοτήτων >> η ανθρώπινη φύση αχόρταγη, ακόρεστη

Τίποτα δεν οδηγεί στην πλήρωση κενού, μόνο η πραγμάτωση σκοπού ύπαρξης: **θέωση**

Εκκλησία: εργαστήριο αγιότητας >> αντιμετώπιση ανθρώπου με καλά και κακά του (επιτεύγματα, διασπασμένη προσωπικότητα)

2. Η Ορθόδοξη πίστη και ζωή στην εποχή των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας

Μέσα επικοινωνίας (εγκαταστάσεις, κανάλια, μηχανές στο εσωτερικό του δικτύου, εφαρμογές): μπορούν να γίνουν κανάλια θεϊκής χάρης στο πλαίσιο διακονίας και προσπάθειας σωτηρίας

Η Ορθοδοξία στο πλαίσιο συνάντησης με άλλους πολιτισμούς καλείται όχι απλώς να μην αφομοιωθεί, αλλά να διαμορφωθεί, εξελιχθεί ισότιμα, ισάξια στον σύγχρονο κόσμο, απόδειξη «οικουμενικού» της χαρακτήρα

Άλλωστε: **Κοινωνία, επικοινωνία: βρίσκουν πληρότητα στην Ορθοδοξία**

Δημιουργία: σε όλες τις φάσεις δημιουργία **κοινωνιών** και όχι μονάδων (Γέν. 1:25: «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς **κατὰ γένος** [= κατά είδος], καὶ τὰ κτήνη **κατὰ γένος** αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς **κατὰ γένος** αὐτῶν. καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλά.»

Δημιουργία Εύας ως βοηθό Αδάμ (Γέν. 2:18)

Παλαιά Διαθήκη: Ισραήλ: λατρεία ως εκδήλωση ανάγκης σύναψης κοινωνίας με τον Θεό.

Καινή Διαθήκη: συμμετοχή στο ευχαριστιακό σώμα (Α΄ Κορ. 10:16) = πραγματώνεται η «κοινωνία ἐν τῷ Υἱῷ, ἔνωση μελῶν Σώματος

Εκκλησία = Θεανθρώπινη κοινωνία: διαχρονική, αιώνια ως «Σῶμα Χριστοῦ»: προσφέρει ανακαίνιση, σωτηρία

Σκοπός: επικοινωνία με Τριαδικό Θεό Αγάπης.

Επικοινωνία αυτή: φανέρωση «νέου αιώνας» στο τοπικό, χρονικό πλαίσιο του «παλαιού», αναμόρφωση, ένταξη παρόντος και ιστορίας στην προοπτική μέλλοντος, εσχάτων

Ισχύς βιβλικού λόγου: «Κύριος ἔδωκεν ἐπιστήμην ἀνθρώποις ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. 38:1–6)

Ωφέλεια χριστιανοπαιδαγωγικού έργου από τα κάθε φορά νεότερα ευρήματα τεχνολογίας, αξιοποίησή τους στην άσκηση τους

Κατήχηση ακολούθησε αυτήν την τακτική στην ιστορία της: αξιοποίηση τυπογραφίας (διάδοση Βίβλου)

Σήμερα άνετα είσοδος στην πραγματικότητα ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας: ανταλλαγή χαρμόσυνου μηνύματος Ευαγγελίου στους ανθρώπους ενός οπτικοακουστικού πολιτισμού

α) Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η θεολογική προσέγγισή τους

Ορθόδοξη Παράδοση, πατερική θεολογία: επικοινωνία **με την εικόνα στο επίκεντρο**, ανήκει στην ουσία του Χριστιανισμού

Ορθόδοξη θεολογία: σκέψη, έκφραση με εικόνες πραγματικών γεγονότων θείας Αποκάλυψης, προσπάθεια μέσω εικόνων (συμβόλων) συσχέτισης με τον φανερωθέντα εν σαρκί Θεό Λόγο, τον Υιό, που είναι «Εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου» (Κολ. 1.15· Β΄ Κορ. 4:4)

Ιερές εικόνες, Βίβλος: εκφράσεις ανεκφράστου, πραγμάτωση χάρη στη φανέρωση του Θεού με την ενσάρκωση Υιού

Ορθόδοξη σκέψη: Χρήση απλής, χρωματισμένης, περιγραφικής γλώσσας **με βάση παρατήρηση καθημερινής ζωής**

>> Πολυάριθμες, ταυτόχρονες συγκρίσεις, λαϊκές παροιμίες, παραβολές

Ανατολικό πνεύμα: έκφραση μέσα από συγκρίσεις, προτίμηση στο αίνιγμα (προκαλεί περιέργεια, ωθεί στην έρευνα)

Όλες αυτές οι τάσεις στα βιβλία της Γραφής

Προφήτες: Διάνθιση διδασκαλίας για νόημα ιερής ιστορίας με συγκεκριμένες **εικόνες καθημερινότητας**, έκαναν αυτές τις εικόνες πραγματικά θέματα: ποιμένας, γάμος, άμπελος (και στις ευαγγελικές παραβολές)

Παραβολές: σκηνοθεσία συμβόλων: δήλωση αποκαλυμμένων από τον Θεό πραγματικοτήτων, χρειάζονται βαθύτερη ερμηνεία

Ο Θεός διά Ιησού Χριστού: **ορατός** >> μπορούμε/πρέπει να τον εικονογραφήσουμε

Μ. Βασίλειος: ό,τι ο λόγος μεταδίδει με την ακοή, δείχνει η ζωγραφική σιωπηλά με την παράσταση (PG 31, 509A)

Ιωάννης Δαμασκηνός: «πᾶσα εἰκὼν ἔκφαντορικὴ τοῦ κρυφίου ἔστιν καὶ δεικτικὴ» (PG 94, 1337)

Εικονογραφία: δείχνει με χρώματα ό,τι ο λόγος με γραπτά στοιχεία

Δυνατότητα ζωγράφησης, παρουσίασης από την τηλεόραση του Θεού ενσαρκωμένου είναι **μία από τις θεολογικές καταφάσεις της 7^{ης} Οικουμενικής**

Δαμασκηνός κατά την εποχή Λέοντα Γ΄ Ισαύρου (εικονοκλάστης): 3 λόγοι «ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων», απόκρουση κατηγορίας ό,τι η λατρεία τους είναι ανανέωση ειδωλολατρίας

Αναπτύσσει ιδιόμορφη εικονογραφία: οι εικόνες **σύμβολα και μέσα**

Συνδυασμός προβλήματος προσκύνησης εικόνων με διδασκαλία περί σωτηρίας

Χριστιανική τέχνη: δυναμική γλώσσα, συμβολή στην καλλιέργεια, ευαισθητοποίηση ψυχής

Πρώτη χιλιετηρίδα: αναπαράσταση Χριστού >> έναρξη μίας άλλης «καινής» θεολογικής γλώσσας, **γλώσσας εικόνων**

Πλούσια εικονογραφία Χριστού, εικόνα Χριστού: «τοῦ σαρκὶ ὄραθέντος μνήμης ἔμπύρευμα» [= προσάναμμα > παρόρμηση, έναυσμα (μτφ)]» (Δαμασκηνός)

Επιφυλακτικότητα ορθοδόξων εικονογράφων αναπαράστασης Θεού ως Πατέρα

Σάρκωση: καινούριο μήνυμα: Αλήθειας, Χάρης, Ελευθερίας, Πίστης, Ελπίδας, Αγάπης, Ομορφιάς, Δημιουργικότητας

Διδακτικό, αρχιερατικό, βασιλικό αξίωμα Χριστού διαμόρφωσε **νέο τύπο σχέσης ανθρώπων και Θεού** >> Προβολή από τον Χριστό **κοινωνικής διάστασης** αγιοπνευματικής ζωής, στο Σώμα Εκκλησίας

Δυνατή η παράσταση της κοινωνίας μέσα από τηλεόραση >> αφύπνιση, φωτισμός, ξεκαθάρισμα ορθόδοξης πίστης, έμπνευση πεποίθησης για μία νέα ζωή με διαφορετικό περιεχόμενο

Ο θεολογικός λόγος όχι μόνο δεν χάνει μοναδικότητα, αλλά αποκτά δυνατότητα μεγαλύτερης ανάπτυξης

Μήνυμα καναλιού: όχημα αληθειών Ορθόδοξης πίστης, ζωής.

Άγγελμα-μήνυμα υπάρχει όταν υπάρχει αλλαγή συγκινήσεων, προκαλείται προσοχή ενός άλλου προτύπου με στόχο πιστή αντιγραφή του από άλλα μέλη κοινωνίας

Νόημα καναλιού: καινοτομία κοινωνίας της κοινοκτημοσύνης;

Στην Ορθόδοξη κατήχηση: καθορισμός κατεξοχόν προτύπου από τον ίδιο τον Χριστό και αγίους Του >> καινούρια οικογένεια, πιο δυνατοί δεσμοί, από τους του αίματος

Πνευματική επικοινωνία: Κεντρικό ενδιαφέρον για καταστάσεις συμπεριφοράς που η πηγή Θείας Αποκάλυψης μεταφέρει ως μήνυμα στους αποδέκτες με σκοπό την «έν Χριστώ» ανακαίνιση

Με την επικοινωνία: Καινούργια οικογένεια, οικογένεια Θεού

Καινούρια οικογένεια: Δεσμοί αδελφών δυνατότεροι από δεσμούς αίματος

Ένας από τους σκοπούς θεολογίας: μείωση απόστασης λόγου και πράξης (μήνυμα Ευαγγελίου – πιστούς)

Σήμερα, μέσα επικοινωνίας: πεδίο δράσης για φορείς χριστιανικής αγωγής, κάλυψη απόστασης με την ευκαιρία κοινής επικοινωνίας (της κοινωνίας – κοινοκτημοσύνης)

Για την Κατηχητική, Χριστιανοπαιδαγωγική διακονία: κατήχηση στην κοινωνία κοινοκτημοσύνης (διαμορφώνεται από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας = Μ.Μ.Ε.) είναι πρόγραμμα που δεν επηρεάζει το αιώνιο ευαγγελικό μήνυμα

Ο **προβληματισμός** αφορά στον **τρόπο παρουσίασης** ευαγγελικής διδαχής

>> Βασικό ερώτημα:

Πώς ο καινούριος κόσμος του Θεού μπορεί να περάσει μέσω των Μ.Μ.Ε.;

Τρία σημεία προσοχής:

1. Πρόβλημα όχι αν τα μέσα είναι καλά ή κακά, αλλά πώς θα τα εκμεταλλευτεί

Μ.Μ.Ε > Ζωή χριστιανών σε Οικουμενική κοινωνία (σπάσιμο συνόρων μέσω τεχνολογίας)

Υποχρέωση φορέων Κατηχητικής και απαραίτητος σκοπός Εκκλησίας ο προσανατολισμός χριστιανών νέων στην εργασία στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

2. Συγκεντρωτισμός επικοινωνιών: Ρίσκο διπλασιασμού, ενδυνάμωσης από τον οικονομικό συγκεντρωτισμό. Επικοινωνία: φαινόμενο με πολιτικές, οικονομικές, πολιτισμικές και ηθικές όψεις (πτυχές) >> Μ. Μ. Ε. διαμορφώνουν κοινωνική, πολιτική, ηθική και οικονομική ζωή

3. Αναγνώριση σε κάθε μέλος Εκκλησίας δικαιώματος στην επιστήμη και πληροφόρηση >> πιο ενεργή συμμετοχή στην Εκκλησία

Η Εκκλησία σε τοπικό, παγκόσμιο επίπεδο αναρωτιέται για εικόνα Της προς τα έξω, για αυτά που πρεσβεύει, ενάντια στα τοπικά, πολιτικά, οικονομικά μονοπώλια (βάση τους η τεράστια δύναμη μεγάλων μονοπωλιακών διεθνιστικών κέντρων)

Αυτονόητα τα ακόλουθα προβλήματα:

I. Είναι ανάγκη η Εκκλησία να απαιτεί από τα μέλη Της ενημέρωση πάνω στα μέσα επικοινωνίας;

II. Πρέπει να μπει στην δορυφορική επικοινωνία;

Κατηχητική διακονία: συνιστά διαδικασία που έχει σκοπό την πληροφόρηση νέων για τον Θεό

Ο Υιός, ως Θεάνθρωπος, εισήλθε στην ιστορία, έκανε το ευαγγέλιο **παγκοσμιότητα**

Ενσάρκωση Υιού = υπόσχεση «επικοινωνίας» Θεού και ανθρώπου, ανθρώπων και συνανθρώπων

Ενσάρκωση: **καθιέρωση τρόπου επικοινωνίας** >> «θεολογία της επικοινωνίας»

Η θεολογία επικοινωνίας πρέπει να διευρύνει επικοινωνία: στον τομέα διαδικασίας κατανόησης ή όχι του συνανθρώπου

Υιοθέτηση θεολογικού τρόπου επικοινωνίας: επιτρέπει, καθιερώνει συμβολικό διάλογο

Ο διάλογος αυτός είναι διαπλανητικός, με διακριτικότητα απευθύνεται στη συμβολική λειτουργία ανθρώπων, ακόμη και στη συλλογική τους υπόσταση

Είναι επικοινωνία ανταποκρίσιμη στις αναζητήσεις ανθρώπων, επιθυμία να βοηθήσει άνθρωπο να αλλάξει

Πρώτος στόχος: επικοινωνία Εκκλησίας με σύγχρονο άνθρωπο

Είσοδος με δικά της κανάλια ή δικά της προγράμματα στον πολιτικό, διαστημικό, δορυφορικό διάλογο

*2. Η Ορθόδοξη πίστη και ζωή στην εποχή των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας
α) Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η θεολογική προσέγγισή τους*

Ερώτημα: Πρέπει η Εκκλησία σε τοπικό, ελλαδικό, ευρωπαϊκό, οικουμενικό επίπεδο να έχει δικούς της σταθμούς (ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικά μέσα);

Εποχή Γουτεμβέργιου: έκδοση Βίβλου, εκκλησιαστικών βιβλίων (Κατηχήσεις, Λειτουργικά βιβλία) >> πιο γρήγορη η επαφή ανθρώπων με Θεόπνευστες αλήθειες

Τυπογραφία: συμβολή στην εξύψωση πνευματικής στάθμης ευρύτερου Χριστιανισμού, ειδικότερα Γένους Ελλήνων

Η Εκκλησία καλείται να σταθεί με σεβασμό στις νέες δυνατότητες επικοινωνίας: γνώση, χρήση για ανάπτυξη κοινοκτημοσύνης μελών της, ευαισθητοποίηση αναποφασίστων, μοναχικών, αρρώστων, ανθρώπων που δεν αγαπήθηκαν

Εκμετάλλευση μέσων **για ανάπτυξη αγάπης μεταξύ μας**

Με τα Μ. Μ. Ε. η Εκκλησία γίνεται ένα σύγχρονο ψυχοπαιδαγωγικό κέντρο διακονίας και ποιμαντικής

Πεντηκοστή: ένα από τα χαρίσματα Χριστιανών, εμφορούμενων από το Άγιο Πνεύμα: **δυνατότητα επικοινωνίας**

Ο άνθρωπος που είναι «πνευματόμορφος» και όχι «πνευματώδης» μιλά και καταλαβαίνει γλώσσα συνανθρώπου, αγγίζει τις πιο βαθιές επιθυμίες του (στόχος της επικοινωνίας της Εκκλησίας)

Σύγχυση ανθρώπινης επικοινωνίας (σύγχρονη Βαβέλ, απώλεια πνεύματος Θεού) >> απώλεια δυνατότητας ομιλίας, κατανόησης γλώσσας συνανθρώπου

Ο Θεός δεν έκανε τους ανθρώπους «αλλόγλωσσους». Αν ο άνθρωπος δεν αστοχούσε, τώρα όλη η γη θα ήταν μία γλώσσα και μία φωνή για όλους

Δυσκολία επικοινωνίας συνέπεια ανθρώπινου εγωκεντρισμού (αδύνατη ανάπτυξη εμπιστοσύνης)

Σύγχρονοι άνθρωποι: έχουν τεχνολογία όχι όμως μεταξύ τους κοινωνία, ενότητα

Αδύνατη η προσέγγιση λαών χωρίς την «κοινωνία», **την πραγματική κοινότητα, επικοινωνία**: πνεύμα του Χριστού που ενώνει τα «διεστώτα» >> Αποκατάσταση εμπιστοσύνης, επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων (πνεύμα διακονίας, όχι ανταγωνισμού, εχθρότητας)

Εποχής μας: διαρκώς μεταβαλλόμενη, συνεχώς νέα μηχανικά συστήματα, για πληροφόρηση και επικοινωνία

Κίνδυνος για το μέλλον: ο άνθρωπος να γίνει ρομπότ, ανάγκη διατήρησης ψυχοσωματικής ισορροπίας

Πρέπει οι χριστιανοί να δημιουργήσουν **νέα κουλτούρα**;

Πρέπει να οδηγηθούν σε μία τεχνολογία πληροφόρησης και επικοινωνίας χωρίς λογικό, συνείδηση;

Αντιμετώπιση διλήμματος όχι μέσω δημιουργίας νέας κουλτούρας: συνύπαρξη γραπτής κουλτούρας με ηλεκτρονική τεχνολογία πρέπει να γίνει για χάρη του ανθρώπου

«Τεχνητή νοημοσύνη»: δημιουργία συστημάτων που κάνουν επιλογές, διάκριση λέξεων, σχήματος αντικειμένων, ανθρώπινη συμπεριφορά (αξιοποίηση πείρας). Ο αιώνας του γραπτού λόγου παραδίδει σκυτάλη στον αιώνα της ηλεκτρονικής

Έλλειψη ενημέρωσης, η τεχνολογία υπέρ-γονέας, υπέρ-διδάσκαλος >> οι θεσμοί αγωγής όλο και λιγότερο λειτουργικοί

>> Εστίαση προσοχής στη **θετική αξιοποίηση** Μ. Μ. Ε. ώστε να επιδράσουν θετικά στον ψυχισμό νέων, ειδικότερα στη θρησκευτική αγωγή

β) Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η σύγχρονη εκκλησιαστική πρακτική

Εισβολή Μ. Μ. Ε.: οι Χριστιανοί καλούνται να αναμορφώσουν ριζικά την πολιτιστική τους μηχανή.

Δεν αρκεί απλώς να την προικίσουν με ηλεκτρονικά μέσα

Μέχρι τώρα κυριαρχία αρχών Ορθόδοξης πίστης, ζωής (κοινωνική, θρησκευτική, πολιτιστική ομοφωνία)

Σήμερα: φαινόμενα αλλοτρίωσης, ποικιλία «αξιών», επίταση αυτών από τα Μ. Μ. Ε.

Εκκλησιαστικό παρελθόν: θεωρείται ξεπερασμένο, αιώνας ηλεκτρονικής προ των πυλών

Ανάγκη συνέχισης παράδοσης Ευαγγελίου, συνειδητοποίησης αναγκαιότητας χρήσης ηλεκτρονικών όρων και μέσων

Πολιτιστική ηλεκτρονική αλλαγή: πρόκληση. Αξιοποίηση μέσων οδηγώντας νέο από την αλλοτρίωση στην ελευθερία, επιβεβαίωση δυναμικού ρόλου Εκκλησίας, συνέχειας ελληνορθόδοξου παράδοσης

3. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή

Χρέος Χριστιανών: πληροφόρηση σε εθνικό, ευρωπαϊκό, οικουμενικό επίπεδο. Η πληροφόρηση αυτή πρέπει:

1. Να μένει πιστή στο Ευαγγέλιο
2. Να διαφυλάττει έννοια Εκκλησίας
3. Να είναι ανοικτή στον διάλογο
4. Να συγκρατεί τα Μ.Μ.Ε.
5. Να σέβεται γλώσσα, απόψεις άλλων
6. Να σέβεται απόψεις αυτού που ενημερώνει

3. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή

Προσοχή στην ομοιογένεια, διατήρηση παραλλαγών (το Ευαγγέλιο χαρμόσυνο μήνυμα για όλους), στον ελιτισμό (ακαδημαϊκή θεολογία, σεχταρισμός)

Οι Χριστιανοί δεν πρέπει να γίνουν ευάλωτοι από τα Μ.Μ.Ε., να διατηρούν ή να βρουν νέους τρόπους έκφρασης για τον λόγο του Ευαγγελίου

Δεν υπάρχουν κανόνες για νέα μέθοδο Ευαγγελισμού

Δεν αρκεί η προώθηση Χριστιανών σε καίριες θέσεις των Μ.Μ.Ε.

Ο Ευαγγελισμός στα σύγχρονα Μ.Μ.Ε. συνδέεται με ακόλουθη προβληματική:

Κατήχηση = δράση με στόχο αναγγελία Λόγου Χριστού, χρήση όλων των μέσων για την επίτευξή του

Δυσκολίες κατά την επικοινωνία και σχέση κατήχησης με Μ.Μ.Ε., οι σπουδαιότερες:

α) Η γλώσσα και τα μέσα επικοινωνίας στον χώρο της Κατήχησης και της Χριστιανικής αγωγής

Κατανόηση εκκλησιαστικής-θεολογικής γλώσσας από ευρύτερο κοινό = πρόβλημα

Αδύνατη η επίδραση γλώσσας Εκκλησίας χωρίς κατανόησή της

Η γλώσσα εκκλησίας έχει μείνει στον γραπτό λόγο (κείμενα)

Οπτικοακουστικά κέντρα Εκκλησίας: συμβολή στη μετάφραση, ερμηνεία, μετάδοση διαχρονικότητας Ευαγγελικού μηνύματος με εικόνες και ήχους σύγχρονης πραγματικότητας

Η οπτική θεολογική γλώσσα βασίζεται στην ίδια τη φύση των ανθρώπων

3. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή

α) Η γλώσσα και τα μέσα επικοινωνίας στον χώρο της Κατήχησης και της Χριστιανικής αγωγής

Πατριάρχης Γερμανός: οι άνθρωποι, έχοντας σάρκα, σπεύδουμε να βεβαιώνουμε μέσω της όρασης τις πληροφορίες της ψυχής

Ειδικοί (με εποπτεία Εκκλησίας) πρέπει να κάνουν τη γλώσσα κατανοητή, ύμνους, περιεχόμενο Ευαγγελίου, πατερική θεολογία στο ευρύ κοινό >> εκκλησιαστικοποίηση μέρους του, που βρίσκεται σε άγνοια

β) Οι τεχνικές των ραδιοτηλεοπτικών μέσων και ο χώρος της Κατήχησης και Χριστιανικής αγωγής

Σύγχρονα Μ.Μ.Ε.: πολυδάπανες τεχνικές, ειδικευμένοι τεχνικοί

Παραδοσιακή κατήχηση: έξω από το πεδίο οπτικοακουστικών μέσων, χρήση κυρίως ζωντανού λόγου με προσωπικά κίνητρα (ιεραποστολικός ζήλος) ορισμένων προσώπων,

όχι σημασία στις τεχνικές ειδικεύσεις, ιδιαίτερες δεξιότητες κατηχητών

Αρκούσε ο ζήλος και εκκλησιαστική κοινωνικοποίησή τους

Σύγχρονος κόσμος: ο κάθε Χριστιανός είναι παρών χωρίς να έχει αποκλειστικότητα

Χριστιανικές συνάξεις: ιερείς, κατηχητές είχαν μονοπώλιο επικοινωνίας, έλεγχο πληροφόρησης

Μ.Μ.Ε.: το λογικό περιεχόμενο ενός μηνύματος έχει ίδιο βάρος με θέση του λόγου μέσα σε ένα περιβάλλον πλουτισμένο με ήχους και εικόνες,

ενώ στην Κατήχηση το περιβάλλον ήταν και είναι συχνότερα αποτέλεσμα τάξης και έκφρασης περιεχομένου

Οι χριστιανοί παιδαγωγοί πρέπει να είναι γνώστες συγχρόνων μεθόδων ηλεκτρονικής-οπτικοακουστικής:

χωρίς αυτές η συμβολή τους στον άλλο «τόνο» και άλλο «κλίμα» στα Μ.Μ.Ε. θα είναι ελάχιστη

γ) Το χριστιανικό μήνυμα στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και η Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή

Μετάδοση χριστιανικού μηνύματος μπορεί να προκαλέσει σοκ σε ευρύ κοινό, ωστόσο παρέχεται η δυνατότητα σε όλους να κοινωνούν «ξένοις ῥήμασιν, ξένοις δόγμασι, ξένοις διδάγμασι τῆς ἁγίας Τριάδος»

Σύγχρονη κατηχητική διακονία: Ανάγκη εύρεσης ανθρώπων ικανών να ερμηνεύσουν μήνυμα εν Χριστῷ ζωής με σύγχρονη γλώσσα ραδιοτηλεόρασης

Στον εκκλησιαστικό χώρο τα πράγματα είναι διαφορετικά, λόγος περί Θεού σε μία Εκκλησία δεν προκαλεί σοκ

δ) Το κοινό στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και το έργο της Κατήχησης και Χριστιανικής αγωγής

Πλεονεκτήματα Μ.Μ.Ε.: προσέγγιση πολλών ανθρώπων. Πρόβλημα: οι άνθρωποι-στόχος είναι άγνωστοι.

Προκύπτει ερώτημα: Σε ποιους απευθύνεται μία εκκλησιαστική εκπομπή;

Σε όσο το δυνατόν περισσότερους (παρότι και αντίπαλοι), δεν υπάρχει αποκλειστικό κοινό

>> Προγραμματιστές εκκλησιαστικών εκπομπών: εξειδικευμένοι θεολόγοι, ικανοί να ενώνουν τα θέματα με καθημερινότητα

>> το Ευαγγέλιο όχι απόκοσμο, αλλότριο της ζωής και των εμπειριών της. Βασικά χαρακτηριστικά εκπομπής που απευθύνεται στο πλατύ κοινό:

1. Αύξηση δυνατοτήτων διαλόγου
2. Τονισμός αληθινών μαρτυριών
3. Ανακάλυψη ρυθμού, ανάλογος με σύγχρονη ραδιοτηλεοπτική γλώσσα

Χρήση επιστήμης, τεχνολογίας >> προσπάθεια βελτίωσης ζωής, ωστόσο δεν οικοδομείται έχοντας ως επίκεντρο τον άνθρωπο, αλλά τη δύναμη (κυριαρχία συνεπειών πτώσης)

3. Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας και η Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή

δ) Το κοινό στα μέσα μαζικής επικοινωνίας και το έργο της Κατήχησης και Χριστιανικής αγωγής

Ανάγκη επέμβασης Εκκλησίας στο πρόβλημα της πληροφορίας, να δώσει απαντήσεις στην αγωνία μέσω εσχατολογίας: Σχετικοποίηση προβλημάτων, κατάργηση αντιθέσεων που συνοψίζονται στην έσχατη αντίθεση μεταξύ ζωής και θανάτου

Σύγχρονος κατηχητής: έχοντας ξεπεράσει σκόπελο ημιμάθειας μπορεί να προσεγγίσει θέμα εκκοσμίκευσης:

Η εκκοσμίκευση με όργανο τον τεχνολογικό πολιτισμό αντιτάχθηκε στην ορθόδοξη εσχατολογία, δημιουργία κίβδηλης εσχατολογίας, παρουσίασή της ως υποκατάστατο

Ανάπτυξη τεχνολογίας: δεν αρκεί η γνώση, χρήση στην καθημερινότητα, αλλά απαιτείται εμπάθυνση, ώστε ο καθένας με τις ευαισθησίες του να την καθιστά λιγότερο απάνθρωπη, απόκοσμη, επικίνδυνη

Με βαθιά γνώση κόσμου η Θεολογία μπορεί να εμφανίσει πραγματικότητες, που κρύβονται πίσω από τις επίσημες καταγραφές, περιγραφές

Αποξένωση ανθρώπου στον φανταστικό κόσμο Μ.Μ.Ε., ταύτισε δραστηριότητά του αυτή με την ύπαρξή του

>> Κοινωνία σε κατάσταση διάλυσης, ακοινωνησία οδήγησε σε τέλμα

>> Επαναπροσανατολισμός ανθρώπου: μέριμνα Εκκλησίας

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄

ΚΑΤΗΧΗΣΗ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΣΗΜΕΙΑ 1–3 (σελίδες 570–571, 575–577)

1. Το διαδίκτυο και ο γενικότερος προβληματισμός

Μ.Μ. Επικοινωνίας: συνδυασμός δικτύων, βασισμένων σε λογισμικό και υλικό

Διαδίκτυο: δηλώνει τεχνικούς, πληροφορικούς, ανθρώπινους πόρους που συντελούν στην πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορία (κείμενα, δεδομένα, ήχοι, εικόνες, βίντεο, εφαρμογές κλπ.)

Υπηρεσία αναζήτησης πληροφοριών (World Wide Web) διαδικτύου λειτουργεί ως υπερκείμενο

Τελευταία χρόνια: μετατροπή σε υπερμέσο: παροχή δυνατότητας ακρόασης ήχων, παρακολούθησης εικόνων, βίντεο

Χρήση μεταγωγής *πακέτων* και *στοίβας πρωτοκόλλων*. Ένα πρωτόκολλο επικοινωνίας καθορίζει τρόπο ανταλλαγής και ορίζει διαδικασία ελέγχου ανταλλαγής μηνυμάτων σε δύο δίκτυα

2. Η Εκκλησία στο πλαίσιο από την κοινωνία της ενημέρωσης στην κοινωνία του διαδικτύου

Μεγάλο άλμα στην επικοινωνία, επαναστατικό

Social networks (facebook, youtube, myspace κλπ.): δίκτυα δυνατοτήτων επικοινωνίας του ανθρώπου

Όλο αυτό ανταποκρίνεται στην επιθυμία του καθενός για επικοινωνία

Αυτός είναι ο κυριότερος λόγος που το διαδίκτυο έχει μπει στην καθημερινότητά μας, οι περισσότεροι ζουν μεταξύ online και offline >> Ανάγκη εναρμόνισης online, offline σε μία ειλικρινή σχέση

α) Η νεανική ποιμαντική φροντίδα

Από τη δεκαετία 1990 η γενιά νέων γεννημένη σε περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από τη σταδιακή ψηφιακή επικοινωνία

>> Μετά το 1990: γενιές «ψηφιακές εκ γενετής»

2. Η Εκκλησία στο πλαίσιο από την κοινωνία της ενημέρωσης στην κοινωνία του διαδικτύου
α) Η νεανική ποιμαντική φροντίδα

Άνοιγμα στα Social Networks >> ανάγκη αποδοχής νέας ποιμαντικής για νέους, ανταπόκριση στις νέες μορφές επικοινωνίας

Οι νέοι έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι, σχολείο, με άλλους τρόπους

β) Η αμηχανία της Εκκλησίας απέναντι στις καινοτόμες μορφές επικοινωνίας

Καινοτομίες στις μορφές επικοινωνίας: με κριτική διάθεση από την Εκκλησία

Η Εκκλησία να αναλογίζεται συνέπειες κάθε καινοτομίας στις συμπεριφορές

«**Γκουγκλοποίηση**» πίστης είναι επιφανειακή, αφού η Google, πέρα από απογραφή λέξεων αδυνατεί να προσδιορίσει το περιβάλλον μέσα στο οποίο χρησιμοποιείται η εν λόγω λέξη

Ανάγκη η Εκκλησία να προσφέρει βοήθεια για παροχή πνευματικής πυξίδας >> τα μηνύματα να λάβουν το απαιτούμενο περιεχόμενο >> αποτελεσματικότητα στη χρήση του διαδικτύου

3. Ενοριακή Κατήχηση, Χριστιανική αγωγή και διαδίκτυο

Ενοριακή κατήχηση: επιτακτική χρήση διαδικτύου, σημαντικές δυνατότητες

Παιδιά, έφηβοι: παρακολούθηση μαθημάτων, συμμετοχή με ερωτήματα, παρατηρήσεις, θέσεις, δεχόμενοι απαντήσεις από υπευθύνους

Βιντεάκια για διάφορα θέματα κατηχητικής κατάρτισης: αφορμή για πλούσιο διάλογο

α) Το ενοριακό κατηχητικό και χριστιανοπαιδαγωγικό έντυπο

Ενοριακό έντυπο: επιδίωξη η επικοινωνία με παιδιά και έφηβους

Οικονομική δυσπραγία >> κυκλοφορία εντύπων με ηλεκτρονική μορφή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

3. Ενοριακή Κατήχηση, Χριστιανική αγωγή και διαδίκτυο
α) Το ενοριακό κατηχητικό και χριστιανοπαιδαγωγικό έντυπο

Εάν κάποια παιδιά/έφηβοι δεν επιθυμούν να λαμβάνουν το κατηχητικό, χριστιανοπαιδαγωγικό έντυπο: ζητάνε διαγραφή από λίστα παραληπτών

β) Το κατηχητικό και χριστιανοπαιδαγωγικό ηλεκτρονικό υλικό

Παραγωγή κατηχητικού ηλεκτρονικού υλικού από ειδικά καταρτισμένο αμειβόμενο προσωπικό >> τελειότερη Κατηχητική
Μπορεί να χρησιμοποιηθεί από κάθε εκπαιδευτικό

γ) Το ενοριακό Κατηχητικό και Χριστιανοπαιδαγωγικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Το κατηχητικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο προσφέρει σημαντική δυνατότητα επικοινωνίας με παιδιά και εφήβους
Ενημέρωση για προσωπικά θέματα, για παρατηρούμενη διαφθορά, αλλοτρίωση, πολιτισμό, τεχνολογία

δ) Κατηχητικές και Χριστιανοπαιδαγωγικές τηλεδιασκέψεις Skype

Μέσω Skype, δυνατότητα αξιόλογης κατηχητικής σύναξης με μέλη όχι μόνο ενορίας ή Μητρόπολης, αλλά από όλο τον κόσμο

ε) Κατηχητικό και Χριστιανοπαιδαγωγικό διαδικτυακό ημερολόγιο (blog)

Περιεχόμενο blogs: Κείμενο, εικόνες, μορφή ημερολογίου

Ενοριακό επίπεδο: κείμενα Ευαγγελίου, πατέρων Εκκλησίας, λατρευτική ζωή της, που να αφορούν θέματα, προβλήματα που απασχολούν νέους

Πρόταση βιβλιογραφίας, εποικοδομητικού υλικού για διαλεύκανση από μέρους των παιδιών διαφόρων θεμάτων, απάντηση σε επιμέρους προβληματισμούς

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Η ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ

ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ.

ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ, ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΟΝΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

(σελ. 655–656)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΚΑΤΗΧΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΣΗΜΕΙΟ 3 (σελ. 667–668)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ
ΜΕΡΟΣ Γ΄
ΤΜΗΜΑ ΙΙΙ.

Δραστηριοποιούμενοι στην Κατήχηση ενηλίκων με βάση αγιοπνευματική εμπειρία και παράδοση, καλούνται να καταθέσουν υπεύθυνο λόγο, «μετά λόγου γνώσεως»

Υποχρέωση να συγκεντρώνουν όλα τα γνωστικά και ηθικά προσόντα για άσκηση διακονίας κατήχηση ενηλίκων

Το έργο άκρως σημαντικό: ο φορέας κατήχησης ενηλίκων δεν αποσκοπεί απλώς στη μόρφωση ή επιμόρφωση, αλλά στην παροχή βοήθειας, ώστε να αναδειχθεί σε αυθεντικό χριστιανό

Δεν μεταδίδονται γνώσεις όταν ο δάσκαλος έχει σύγχυση

Ο φορέας κατήχησης ενηλίκων οφείλει να έχει προσωπικές εμπειρίες (κατά το πρότυπο Χριστού, στον οποίο βίος και διδασκαλία αχώριστα) για όσα καλείται να μεταλαμπαδεύσει

Επιθυμία μετάδοσης Ορθόδοξης πίστης, ακολουθώντας Αποστόλους οι οποίοι σημείωναν: «Οὐ ... δυνάμεθα ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖσαι» (Πρξ. 4:20)

Πλούσια και όχι μόνο θεολογική γνώση, αξιοποίηση πορισμάτων και άλλων επιστημών (Ψυχολογίας, Παιδαγωγικής)

Εκκλησία: απαραίτητη η οργάνωση δομής εκκλησιαστικού οργανισμού κοντά σε ανθρώπους που θα προσέτρεχαν κοντά Της για βοήθεια ή απλώς συμβουλή

Επιτυχία εξαρτάται από επίπεδο μόρφωσης κληρικών/λαϊκών που θα διακονήσουν σε ένα τέτοιο έργο, από τη διάθεση, τον ζήλο, επιμέρους δεξιότητες που απαιτεί το εν λόγω έργο, από δυνατότητα χρήσης σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, τεχνολογίας

3. Η συνδρομή των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην Κατηχητική διακονία των ενηλίκων

Επιλογή, αξιολόγηση νέων τεχνολογικών δεδομένων, ώστε να δημιουργούνται προϋποθέσεις για τελειότερη παρουσίαση αληθειών Ορθόδοξης πίστης >> έργο Κατήχησης αποτελεσματικό

Ανταποκρίνεται απόλυτα στην έμπρακτη ιστορική, κοινωνική και ποιμαντική στάση Εκκλησίας κατά την ιστορική πορεία Της

Νέες τεχνολογίες: πρωτόγνωρες εμπειρίες στη μετάδοση θείου μηνύματος, επίδραση στην ταυτότητα κατηχητή και κατηχούμενου, στην ποιότητα σχέσης τους, στη μαθησιακή διαδικασία

Διάκονοι Κατήχησης πρέπει να διαθέτουν γνώσεις σχετικές με νέα τεχνολογία

Σε καμία περίπτωση ο κατηχητής δεν πρέπει να ξεχνά πως το έργο του:

- **Αφορά στην ανθρωποποιία και όχι σε απλή μετάδοση πληροφοριών**

α) Το εκκλησιαστικό ραδιόφωνο και η εκκλησιαστική τηλεόραση στην Κατηχητική διακονία των ενηλίκων

Τα διάφορα ραδιοφωνικά, τηλεοπτικά προγράμματα συνήθως προξενούν αρνητικότερη επιρροή

Εκκλησία: μέσω δικών της ραδιοφωνικών, τηλεοπτικών σταθμών: προσφορά στα μέλη Της προγραμμάτων προς οικοδομή

Καταρτισμός ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών προγραμμάτων, εξυπηρέτηση αναγκών συμμετεχόντων στην κατήχηση ενηλίκων: έργο όχι δύσκολο

Διευκόλυνση: Ύπαρξη σταθμών όπως, Ραδιοφωνικός σταθμός Εκκλησίας Ελλάδος, κατά τόπους Ιερών Μητροπόλεων (λ. χ. Μητρόπολη Πειραιώς)

Αδελφότητα «Αγία Λυδία»: ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό σταθμό με ονομασία 4Ε

β) Το διαδίκτυο και η Κατηχητική διακονία των ενηλίκων

Επιτακτική η χρήση θετικών υπηρεσιών διαδικτύου (όπως και στην Κατήχηση παιδιών, εφήβων)

Και εδώ μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

- 1. Τα ενοριακά κατηχητικά έντυπα, κυκλοφορία με ηλεκτρονική μορφή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, εξυπηρέτηση αναγκών Κατηχητικής διακονίας ενηλίκων*
- 2. Κατηχητικό ηλεκτρονικό υλικό: στη διάθεση διακονούντων την Κατήχηση ενηλίκων*
- 3. Ενοριακό κατηχητικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: διευκόλυνση επικοινωνίας με συμμετέχοντες στην κατηχητική διαδικασία ενηλίκους*
- 4. Κατηχητικές τηλεδιασκέψεις MSN, Skype: δυνατότητα αξιόλογης κατηχητικής σύναξης με μέλη Κατηχητικών συνάξεων ενηλίκων, όχι μόνο ενορίας ή Μητρόπολης, αλλά από όλο τον κόσμο*
- 5. Κατηχητικό διαδικτυακό ημερολόγιο (blog): σε ενοριακό επίπεδο παράθεση κειμένων από Ευαγγέλιο, από Πατέρες, λατρεία για θέματα, προβλήματα ενηλίκων κατηχουμένων*

Πρόταση σχετικής βιβλιογραφίας ή άλλου εποικοδομητικού υλικού, απαραίτητου για διαλεύκανση από μέρους τους διαφόρων θεμάτων, για απάντηση σε επιμέρους προβληματισμούς τους